

SARAMAKERA **SARAMACCAN, SARAMAKA, SARAMAKA**

Language family: English-based creole.

Language codes:

ISO 639-1 -

ISO 639-2 -

ISO 639-3 srm

Linguasphere: 52-ABB-ax

Beste izen batzuk (autoglotonimoa: saamáka):

saramaccan [SEM] hizk. Surinam; halaber Guiana Frantsesa ere.

SURINAM

saramaccan [SRM] 23.000 hiztun Matawariko 1.000 barne (1995, N. Glock, SIL). Bi herrialdeetako populazio osoa 26.000. Zentrala, Saramaka eta Surinam goiladea ibaiak. Badira errefuxiatuak Paramaribon. Halaber mintzatua Guiana Frantsesean. Ingeles oinarridun kreolera. Dialektoa: matawari (matawai, matuari, matoewar). Portugesaren influentzia. Halaber kiKongoeraren influentzia linguistikoak (Hancock, 1988). Lexikoaren % 20 edo gehiago afrikar osagaia. Bush Negro talde etnikoa ndyukaren antzeko jatorriarekin. Hiztegia. Gramatika. Tonal, bokal bakoitzeko tono bat.

Hizkuntza / lengua: saramakera / saramaccan / saramaka / saramaka.

Hiztunak / hablantes (2000): 23.000 (Ethnologue).

Herrialdea / país: Surinam, Guiana Frantsesa.

HISTORIA. Saramaka hizkuntza, dudarik gabe Afrikako kreoleen zaharrena, hizkuntza askoren maileguak jaso ditu: Smithen arabera (1987), % 50 esklaboek jatorriko herrietan mintzatutako dozenaka hizkuntzenak, % 20 portuguesarenak, % 20 ingelesarenak eta gainerako % 10 nederlandera eta amrindiar hizkuntzetatik. Hainbatek diote jatorriz afrikarrak dituen hitzen kopurua txikiagoa dela eta batzuk frantsesetik hartuak badituela. Kontuan hartu behar da saramakera hizkuntza idatzia ez denez, bere hitzek izugarritzko deformazio fonetikoak jasan dituela.

HIZKUNTZA. Ezaugarri nagusiak.
Fonetika. A) Zazpi fonema bokaliko ditu: *a, e, è, i, o, ò, u.* **B)** Zortzi kontsonante: *c, ch, g, h, j, s, w, z.* **C)** Bi tonu : garaia eta baxua.

Morfosintaxia. A) Artikulu mugatuak 2 dira, bata singularerako, **di** ‘-a’ eta bestea pluralerako, **de** ‘-ak’. **B)** **go** ‘joan’ aditza izan ezik, aditz guztiak berdin jokatzen dira, denbora adierazteko aurrizki batekin eta pertsona adierazteko izenordain batekin. **C)** Hona hemen saramakeraz lehen 10 zenbakiak: *nwa* (1), *tu* (2), *dii* (3), *fo* (4), *féivi* (5), *sikísi* (6), *sébĕn* (7), *áiti* (8), *néni* (9), *téni* (10).

Idazkera. Hizkuntza erabat orala denez, ez dago idazteko inolako araurik.

HISTORIA. La lengua saramaka, que sin duda es la más antigua de los criollos africanos, ha recibido préstamos de numerosas lenguas: según Smith (1987), 50% de docenas de lenguas africanas habladas por los esclavos en sus países de origen, 20% del portugués, 20% del inglés y el 10% restante del holandés y de lenguas amerindias. Hay quienes afirman que la proporción de palabras de origen africano es menor y habría que añadir préstamos franceses. De todos modos, en la medida en que la saramaka no es una lengua escrita, las palabras han sufrido deformaciones fonéticas muy importantes.

LENGUA. Principales características.

Fonética. A) Posee 7 fonemas vocálicos: *a, e, è, i, o, ò, u.* **B)** Posee 8 consonantes: *c, ch, g, h, j, s, w, z.* **C)** Posee 2 tonos: alto y bajo.

Morfosintaxis. A) Los artículos definidos son dos, uno para singular **di** ‘el/la’, el otro para el plural **de** ‘los/las’. **B)** Excepto el verbo **go** ‘ir’, todos los verbos se conjugan de la misma manera, con prefijo que indica el tiempo y un pronombre que indica la persona.

C) Los 10 primeros números en saramaka son: *nwa* (1), *tu* (2), *dii* (3), *fo* (4), *féivi* (5), *sikísi* (6), *sébĕn* (7), *áiti* (8), *néni* (9), *téni* (10).

Escritura. Puesto que es una lengua únicamente oral, no existe ninguna regla estricta para su escritura.

GRAMATIKAK, METODOAK, ESKULIBURUAK

PARLONS SARAMAKA, Desmo Betian, Wemo Betian, Anya Cockle, Marc Antoine Dubois eta Marc Gingold, L'Harmattan, gramatika eta hiztegia, 21,5x13, 185 or., Paris, **2000**.

Parlons saramaka liburuaren sinopsia:

Un ouvrage qui présente ce peuple noir original qui vit autour du fleuve Maroni, en Guyane française et au Surinam. Ils parlent un intéressant créole à dominante anglaise où, par exemple, «batelei» veut dire «lampe de poche»: on reconnaît le mot anglais «battery» qui veut dire «pile électrique»; mais alors comment dit-on «pile» en saramaka? C'est bien simple: «batelèi fatu», c'est-à-dire «graisse de lampe de poche»! En dehors de l'intérêt que suscite souvent l'ingéniosité linguistique des langues créoles, ce livre offre la possibilité de s'initier facilement au saramaka! Un recueil inédit de contes et de devinettes traditionnelles, avec le texte en saramaka et en français, permettra d'aborder une culture originale et attachante.

SARAMAKA ALFABETOA SARAMAKA ALPHABET

Bokalak / Vowels

	Front	Back
Close	i	u
Close-mid	e	o
Open-mid	ɛ	ɔ
Open	a	

Kontsonanteak / Consonants

	Labial	Dental/ Alveolar	Palatal	Velar plain	Labial
Nasal	m	n	ɲ		
Plosive	plain	t d	c ʃ	k g	kp gb
	prenasalized	mb nd	ɲʃ	ŋg	
Fricative	f v	s z	ç		

Approximant

l

j

w